

Szczyt Rady Europejskiej – przełamanie impasu w kwestii wieloletniego budżetu UE

Melchior Szczepanik, Karol Wasilewski

Wypracowany podczas szczytu Rady Europejskiej 10 grudnia kompromis dotyczący mechanizmu warunkowości (tzw. pieniądze za praworządność) otwiera drogę do ostatecznego zatwierdzenia wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 (WRF) i funduszu odbudowy. Pakiet ma pomóc w odbudowie gospodarki po kryzysie pandemicznym, a jednocześnie umożliwić realizację ambitnych celów UE, m.in. w kwestii klimatu.

Na czym polega kompromis w sprawie mechanizmu warunkowości?

Treść rozporządzenia ws. warunkowości wynegocjowanego przez Parlament Europejski (PE) i prezydencję niemiecką nie uległa zmianie. Rada Europejska wyszła naprzeciw wątpliwościom wyrażanym przez Polskę i Węgry, formułując zestaw wytycznych interpretacyjnych do rozporządzenia. Największe znaczenie ma stwierdzenie, że Komisja Europejska (KE) nie wykorzysta nowych instrumentów (tzn. nie wystąpi o wstrzymanie wypłat części funduszy unijnych w związku z naruszeniami praworządności stwarzającymi zagrożenie dla interesów finansowych Unii) do momentu zbadania przez Trybunał Sprawiedliwości UE (TSUE) zgodności rozporządzenia z prawem unijnym. Wniosek o przeprowadzenie takiej weryfikacji zapowiadają Polska i Węgry. Oznacza to de facto opóźnienie wejścia w życie rozporządzenia nawet o kilkanaście miesięcy (średnia długość postępowania przed TSUE to 16 miesięcy).

Czy przyjęcie nowych wieloletnich ram finansowych i funduszu odbudowy można uważać za potwierdzone?

Kompromis zawarty przez Radę Europejską oznacza, że projekt WRF na lata 2021–2027 otrzyma jednomyślne poparcie państw członkowskich. Konieczna jest również zgoda Parlamentu Europejskiego. Dotychczas PE uzależniał ją od przyjęcia mechanizmu warunkowości. Ponieważ przedstawiciel PE w negocjacjach dotyczących tej kwestii zaakceptował kompromis osiągnięty przez Radę Europejską, można zakładać, że PE wkrótce zatwierdzi WRF. Z kolei akt

prawny umożliwiający stworzenie funduszu odbudowy będzie wymagał ratyfikacji przez parlamenty państw członkowskich. Jest wysoce prawdopodobne, że potwierdzą one decyzje podjęte przez szefów państw i rządów.

Jakie są konkluzje szczytu w sprawie klimatu?

Szefowie państw i rządów zaakceptowali proponowaną przez KE modyfikację planowanej redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. z 40% do przynajmniej 55% (w stosunku do poziomu z 1990 r.). Potwierdza to, że mimo recesji wywołanej pandemią COVID-19 UE nie rezygnuje z ambitnej polityki klimatycznej. 30% środków zarówno z wieloletniego budżetu, jak i z funduszu odbudowy ma zostać przeznaczony na inwestycje umożliwiające ograniczenie emisji. Podkreślono przy tym, że cele dla poszczególnych państw członkowskich będą dostosowane do specyfiki ich sytuacji w kwestiach energetycznych. Potwierdzono także intencję stworzenia granicznej opłaty węglowej, która ma utrudnić przenoszenie produkcji do krajów z niskimi standardami środowiskowymi i dostarczyć środków na sfinansowanie funduszu odbudowy.

Jakie są ustalenia w sprawie Turcji i wschodniej części Morza Śródziemnego?

RE wezwała do [deeskalacji napięć turecko-greckich](#), potępiła działania Turcji na Cyprze ([otwarcie Warosii](#)), wyraziła wolę dalszego wsparcia dla syryjskich uchodźców i ponowiła ofertę wzmocnienia współpracy, jeśli Turcja porzuci konfrontacyjną politykę wobec UE i jej członków. Na Turcję

KOMENTARZ PISM

zostaną nałożone dodatkowe sankcje (na osoby fizyczne i firmy zaangażowane w eksplorację surowców na terytorium Republiki Cypryjskiej), a wysoki przedstawiciel ds. polityki zagranicznej Josep Borrell ma do marca 2021 r. przedstawić Radzie raport nt. przyszłości relacji turecko-europejskich, zawierający propozycję rozszerzenia sankcji. Przyspieszone mają też zostać prace przy organizacji wielostronnej konferencji nt. sytuacji we wschodniej części Morza Śródziemnego. RE zaznaczyła wolę koordynacji unijnego stanowiska w sprawie Turcji i regionu ze Stanami Zjednoczonymi.

Co ustalenia szczytu oznaczają dla Polski?

Polsce udało się doprowadzić do tego, że KE nie będzie korzystała z możliwości, które daje rozporządzenie, do czasu zbadania jego zgodności z prawem unijnym przez TSUE. Groźba weta ws. budżetu i eskalacja napięcia mogą jednak wpłynąć na stosunki z niektórymi państwami członkowskimi w przekonywaniu ich do polskich inicjatyw na forum UE. W kwestiach klimatycznych uznanie rozwijania technologii gazowych za zgodne z transformacją energetyczną umożliwi wsparcie inwestycji w infrastrukturę w Polsce z funduszy unijnych. Konkluzje w sprawie Turcji oznaczają, że państwa postulujące wzmocnienie sankcji (Grecja, Cypr, Francja) nadal będą zabiegać o szersze poparcie dla swojej polityki. Mogą warunkować swoje wsparcie w innych obszarach – np. dla działań wobec Białorusi – koniecznością uznania ich stanowiska wobec Turcji.